

Zdravotné riziká používania solárií

Solariá sú prístrojové zariadenia, ktoré sa používajú na kozmetické opaľovanie kože umelými zdrojmi ultrafialového žiarenia A (UV-A) s malým podielom emisií ultrafialového B žiarenia (UV-B). Zdrojom UV žiarenia v soláriách sú vhodné žiarivkové trubice („lampy“) s filtrami, pomocou ktorých sa nastavuje pomer medzi žiarením UV-A a UV-B žiarením. Keďže je množstvo UV-B žiarenia spôsobujúceho efekt neskorej pigmentácie, ale aj erytém kože (sčervenanie pokožky spôsobené akútym zápalom) v soláriách obmedzené, aplikuje sa v nich UV-A žiarenie s vyššou intenzitou, čím je okrem iného zabezpečená okamžitá pigmentácia kože. Nevýhodou solárií je skutočnosť, že nepodporujú vznik vitamínu D, ktorý je dôležitý pre metabolizmus kostí, správnu stavbu a rast zubov, prevenciu osteoporózy, pomáha vstrebávaniu vitamínu „A“ a je nevyhnutný v tehotenstve, v starobe a počas dojčenia.

Aké zdravotné riziká môže vyvolať používanie solárií?

Podľa údajov WHO (Svetová zdravotnícka organizácia) vedecké dôkazy o tom, že soláriá sa podieľajú na smrteľných ochoreniach kože sú dostatočné a kompletne. UV žiarenie je v najvyššej kategórii rizika vzniku rakoviny, t.j. je karcinogénne pre človeka, pričom predtým bolo v kategórii pravdepodobne karcinogénne pre človeka. V posledných rokoch bol zaznamenaný významný nárast výskytu melanómu kože hlavne medzi mladými ženami. Vykonané štúdie poskytujú dostatok dôkazov o tom, že významnú úlohu pri náraste melanómu kože zohráva používanie solárií spolu s nadmernou expozíciou slnečnému žiareniu. Je preto nevyhnutné zvyšovať verejné povedomie a vedomosti o negatívnych účinkoch UV žiarenia.

Informácia pre prevádzkovateľov solárií a pre verejnosť !!!

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Humennom **i n f o r m u j e** prevádzkovateľov solárií a širokú verejnosť o platnosti novej **STN EN 60335-2-27** Elektrické spotrebiče pre domácnosť a na podobné účely. Bezpečnosť. Časť 2-27: Osobitné požiadavky na spotrebiče určené na ožarovanie pokožky s ultrafialovým a infračerveným žiarením (ďalej len STN EN 60335-2-27), ktorá nadobudla účinnosť 1. marca 2011.

Podľa STN EN 60335-2-27 sa sprísnil limit pre spotrebiče s UV žiaričmi (kde patria aj solárne prístroje), ktoré **nesmú** vysielat' žiarenie s celkovým účinným ožiarením (E_{eff}) presahujúcim limit $0,3 \text{ W/m}^2$, pričom limity erytemálne účinnej intenzity ožiarovania podľa typu opaľovacieho zariadenia a účinné prahové dávky ožiarovania podľa miestne rozšírených typov pokožky sú uvedené v prílohe č. 2 vyhlášky MZ SR č. 554/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na zariadenia starostlivosti o ľudské telo v znení vyhlášky MZ SR č. 75/2014 Z.z. (ďalej len vyhl. MZ SR č. 554/2007 Z.z.).

Podľa týchto právnych noriem musia prevádzkovatelia solárií umiestniť v prevádzke na vhodnom a viditeľnom mieste prevádzkový poriadok zariadenia a návod na použitie opaľovacieho prístroja, ktorý obsahuje ustanovenia o tom, že UV spotrebiče nesmú používať:

- osoby mladšie ako 18 rokov,
- osoby so sklonom na tvorbu pih,
- osoby s prírodnou červenou farbou vlasov,
- osoby s abnormálne zafarbenými škvrnami na pokožke,
- osoby, ktoré majú na tele viac ako 16 materských znamienok (s priemerom 2 mm a viac),
- osoby, ktoré majú akékoľvek atypické materské znamienka (atypické materské znamienka sú definované ako asymetrické znamienka v priemere väčšie ako 5 mm s premenlivou pigmentáciou a nepravidelnými okrajmi, v prípade pochybnosti je nevyhnutné sa poradiť s lekárom),
- osoby trpiace na spálenie od slnka,

- osoby bez schopnosti sa celkovo opáliť, alebo bez schopnosti sa opáliť bez spálenia pokožky, keď sú vystavené slnku,
- osoby, ktoré sa ľahko spália pri vystavení slnku,
- osoby, u ktorých sa v minulosti v detstve často vyskytlo bolestivé spálenie pokožky,
- osoby, ktoré majú alebo mali v minulosti rakovinu kože alebo ktoré majú predpoklady na vznik rakoviny kože,
- osoby, ktoré sú v blízkom príbuzenskom vzťahu k osobe s históriou melanómu,
- osoby, ktoré sú v lekárskej starostlivosti z dôvodu ochorenia, ktoré súvisí s citlivosťou na svetlo,
- osoby užívajúce lieky vyvolávajúce citlivosť na svetlo.

Návod na obsluhu spotrebičov z UV žiaričmi musí ďalej obsahovať:

- oznámenie o tom, že expozícia by nemala presiahnuť minimálne množstvo expozície UV žiarenia vyžadované na to, aby spôsobilo rozpoznateľné sčervenanie pokožky,
- oznámenie o tom, že ak nastanú v priebehu 48 hodín od prvej expozície UV spotrebičom neočakávané sprievodné javy, ako je svrbenie, mala by sa vyhľadať konzultácia s lekárom, skôr ako je možné sa podrobiť ďalšej expozícii,
- odporúčaný program ožarovania špecifikujúci čas trvania ožarovania a intervaly (vychádzajúce z vlastností UV žiariča, expozičnej vzdialenosti a citlivosti pokožky).

Návod na obsluhu spotrebičov s UV žiaričmi musí zároveň obsahovať aj nasledujúce opatrenia:

- vždy používať poskytované ochranné okuliare (kontaktné šošovky a slnečné okuliare nie sú náhradou ochranných okuliarov), lebo pri nechránených očiach môže dôjsť k zápalu a v niektorých prípadoch môže pri nadmernom ožarovaní nastať poškodenie sietnice resp. pri veľkom množstve opakovaného ožarovania môže vzniknúť sivý zákal,
- pred ožarovaním dôkladne odstrániť kozmetiku a nepoužívať nijaké ochranné slnečné prostriedky alebo produkty, ktoré urýchľujú opaľovanie,
- vedľajšie účinky niektorých liekov môžu byť znásobené vplyvom vystavenia sa ultrafialovému žiareniu,
- vyčkať najmenej 48 hodín medzi prvými dvoma ožiareniami
- nepoužívať spotrebič a neopaľovať sa na slnku v ten istý deň,
- dodržiavať odporúčania týkajúce sa dĺžky ožarovania, intervalov a vzdialenosti od svetelného zdroja
- pri trvalých opuchlinách alebo bolestiach, ktoré súvisia s pokožkou, alebo ak nastanú zmeny v pigmentových škvrnách, vyhľadať lekársku pomoc,
- chrániť pred ožiarením citlivé časti pokožky, ak sú jazvy, tetovania a genitálie.

Upozorňujeme prevádzkovateľov solárií na povinnosť dodržiavať STN EN 60335-2-27 a ustanovenia vyhl. MZ SR č. 554/2007 Z.z., z ktorých vyplýva aj povinnosť informovania návštevníkov prevádzok solárií o zdravotných rizikách používania opaľovacích prístrojov a o regulovaní rizík poškodenia zdravia UV žiarením.